

9. На сторону України от российских оккупационных войск перешел служебный пес [Електронний ресурс] // ТСН. – Режим доступу: <http://ru.tsn.ua/video/video-novini/na-storonu-ukrainy-ot-rossiyskih-okkupacionnyh-voysk-pereshel-sluzhebnyu-pes.html?type=1551>.

10. На Херсонщині пошкодили опору ЛЕП, щопоставляє електрику в Крим [Електронний ресурс] // Українська правда. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2015/10/6/7083835/?attempt=1>.

11. Нестеряк Ю. Державна інформаційна політика та управління національними інформаційними ресурсами України [Електр. ресурс] / Ю. Нестеряк // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2013. – Вип. 1. – С. 94–104. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2013_1_14.

12. Олійник О. В. Рецензія на монографію І. М. Сопілко "Державна інформаційна політика України: стан та шляхи реалізації" [Електр. ресурс] / О. В. Олійник // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2014. – № 8. – С. 143–145. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2014_8_38.

13. Почепцов Г.Г. Гибридно-информационная война: основные характеристики [Електронний ресурс] // Media Sapiens. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/trends/1411978127/gibridnoinformatsionnaya_voyn_a_osnovnye_kharakteristiki/.

14. Российские военные уже под Каховкой? [Електронний ресурс] // Херсон-онлайн. – Режим доступу: <http://khersonline.net/novosti/politika/20835-rossiyskie-voennye-uzhe-pod-kahovskoy.html>.

15. Сенченко М. Латентна світова інформаційна війна. – К. : Стебеляк, 2014. – 384 с.

УДК 351.332.14

Лукиша Р. Т., здобувач, НУЦЗУ

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

У статті розкриваються напрямки вдосконалення механізмів державної політики соціально-економічного розвитку регіонів в умовах невизначеності.

Ключові слова: *державна політика, регіони, стратегія розвитку, механізми державного регулювання.*

The directions of improving of mechanisms of state regulation of social and economic regional development under uncertainty are determining.

Keywords: *state regulation, regions, strategie of development, mechanisms of state regulation.*

Постановка проблеми. Під час удосконалення територіальної організації України та забезпечення ефективного функціонування її регіонального соціально-економічного комплексу повинно здійснюватися з урахуванням загальнонаціональних потреб і інтересів, вимог часу та невизначеності. Регіональна політика, за З. Варналієм [2], означає чітко окреслені «правила гри» у відносинах «держава – регіони», які регламентуються з позиції впливу держави на розвиток регіональних процесів, а також, звісно, через визначення норм «поведінки» самих регіонів. Успішне здійснення соціально-економічних перетворень в Україні значною мірою вимагає концептуального обґрунтування шляхів раціонального поєднання загальнодержавних інтересів і регіональних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Це та інші питання забезпечення регіонального розвитку, зокрема в умовах глобалізації, проаналізовані в наукових роботах Г. Атаманчука, В. Бакуменка, З. Варналія, І. Дегтярьової, М. Долишнього, С. Домбровської, Л. Зайцевої, О. Коротич, М. Латиніна, С. Майстра, О. Лебединської, Н. Нижник, В. Цветкова та ін. Слід зазначити, проте, що зміст механізмів державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів в умовах невизначеності та необхідності забезпечення системи безпеки висвітлено недостатньо, необхідне поглиблене його (змісту) опрацювання на науково-теоретичному рівні.

Постановка завдання. Метою цієї статті є дослідження напрямків удосконалення механізмів державної політики соціально-економічного розвитку територій в умовах невизначеності.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових праць показав, що проблема державного регулювання розвитку регіонів має системний характер, оскільки синтезує такі виміри: політичний, соціальний, гуманітарний, економічний та ін. Тому важливо здійснити змістовне наповнення самого терміну «державне регіональне управління». Власне, слід установити, чи є таке управління прямим адмініструванням регіональних процесів, чи воно (управління) утверджує нову роль державної влади – створення умов для розкриття потенційних можливостей регіонів для їх розвитку, як це відбувається за кордоном.

Загальновідомо, що державне управління (регулювання) ефективно тоді, коли відбувається дотримання умов його співвідносності з особливостями та процесами соціально-економічного розвитку регіонів. Зважаючи на це, можемо підкреслити, що вдосконалення державного регулювання повинно проводитись таким чином [там само]:

- по-перше – слід сформулювати чіткі теоретичні уявлення щодо аспектів і складових ефективного соціально-економічного регіонального розвитку;
- по-друге – необхідно встановити (оцінити) стан державного управління соціально-економічним розвитком регіонів;
- по-третє – окреслити напрямки державного впливу, тобто визначити сфери та межі регулювання;
- по-четверте – здійснити вибір дієвих засобів управлінського впливу,

які повинні використовуватися у відповідності з наявним фінансовим, кадровим і організаційно-ресурсним забезпеченням.

Як складова частина держави, регіон відзначається внутрішніми та зовнішніми зв'язками, внутрішнім механізмом відтворення. Останній процес відбувається з урахуванням особливостей території, соціально-економічної цілісності, взаємозв'язку з державним комплексом і власними регіональними умовами, а саме: 1) відтворення валового суспільного продукту, основних фондів, робочої сили; 2) розподілу регіональних трудових ресурсів; 3) формування доходів населення; 4) інвестиційного клімату, витрат на утримання невиробничої сфери; 5) виробничо-господарчими та історично-культурними традиціями [1–2].

Масштаб, природа виникнення та поєднання різних регіональних проблем відображають специфіку розвитку тієї або іншої території. Вирішення проблем регіонального розвитку, на думку вітчизняних учених, необхідно здійснювати крізь призму системи заходів із оновлення механізму (-ів) державного управління розвитком регіонів, що передбачає таке [там само]: упровадження нових форм господарювання, забезпечення розвитку економічної самостійності суб'єктів господарювання, адекватний контроль з боку держави за цим, зміцнення міжгалузевої та регіональної взаємодії (координації) з метою підвищення ефективності розвитку територій. Зважаючи на нововведення в законодавстві [3, Розділ II «Формування та реалізація державної регіональної політики»], важливим є формування стратегії розвитку регіону, яке передбачає розробку економічно-обґрунтованих планів її реалізації в межах відповідних цільових програм.

Отже, відповідаючи на поставлене вище запитання, можемо констатувати, що на регіональному рівні завданням держави є здійснення виваженого управління, що пов'язано як із прямим адмініструванням регіональних процесів (адже існують сфери, щодо розвитку яких держава не може стояти осторонь), так і здійсненням регулюючого впливу, визначаючи межі та вибираючи більш м'які методи втручання в ту чи іншу сферу функціонування території. У цьому контексті першочерговим є дотримання принципу субсидіарності, здійснення державного регулювання за допомогою прийняття та впровадження законодавчих актів, стимулювання регіонального розвитку шляхом державного фінансування за умови максимального та раціонального використання внутрішніх ресурсів.

У продовження зазначимо, що державна політика регіонального розвитку представляє собою цілеспрямовану, високо організовану діяльність органів державної влади щодо дослідження внутрішнього середовища, потенційних можливостей і напрямків розвитку регіону, а також його (розвитку) тенденцій з метою відбору оптимального шляху та забезпечення балансу загальнонаціональних і регіональних інтересів на основі принципів територіальної цілісності, диференціації та субсидіарності. З огляду на це визначення вважаємо, що до першочергових і пріоритетних завдань державного регулювання

розвитку регіонів, що потребують виконання, варто віднести такі:

- узгодження загальнодержавних і регіональних цілей та ресурсів функціонування і розвитку території;
- визначення пріоритетів регіонального співробітництва;
- взаємна відповідальність органів влади (центральної і регіональної) та інших зацікавлених суб'єктів у розв'язанні завдань і проблем регіонального розвитку.

Забезпечити соціально-економічний розвиток та систему безпеки регіону можливо лише за умови балансу (оптимального співвідношення) функцій адміністрування – управління і регулювання, і 3-D узгодження його складових. На наш погляд, останнє передбачає узгодження інтересів, цілей і ресурсів органів державної влади та ОМС.

Удосконалення функціонування механізмів державного управління регіональним розвитком вимагає здійснення: перепрограмування розвитку окремих регіонів, дерегулювання міжбюджетних відносин, стимулювання розвитку інвестиційного і бізнес клімату (зокрема, через запровадження спеціального інвестиційного режиму, податкового пом'якшення тощо), децентралізації капіталовкладень, виваженої державної підтримки, надання субвенцій, стимулювання транскордонного та міжрегіонального співробітництва та ін. Означення цих напрямків удосконалення функціонування механізмів державного управління регіональним розвитком зумовлено рядом факторів, які стримують такий розвиток. Підтримаємо Г. Грубу, що серед них слід виокремити такі: 1) недосконалість нормативно-правової та організаційної бази державної регіональної політики, що зумовлює безсистемність в її реалізації та неузгодженість дій владних інституцій; 2) відсутності виваженої середньо- та довгострокової державної регіональної політики, що призводить до спонтанних дій і рішень; 3) невідповідності фінансових і економічних можливостей цілям регіонального розвитку, що призводить до розпорошення державних та регіональних ресурсів, їх нераціонального застосування тощо [1].

Ураховуючи досвід реалізації економічної й адміністративної реформ в Україні, можемо зазначити, що при вирішенні регіональних проблем потрібно акцентувати увагу на посиленні саморозвитку (самостійності) регіонів, створенні макроекономічних умов для їх функціонування. У цьому контексті зауважимо, що необхідною є самоорганізація «знизу» як при формуванні бюджетів, так і стратегічних планів розвитку. Тобто фундаментом такого розвитку є самостійність регіонів у визначенні цілей свого функціонування та можливостей фінансування заходів для їх запровадження, насамперед, за умови використання власних ресурсів і залучення інвестицій. Це вимагає запровадження стратегічного підходу до державного регулювання розвитку територій. Цей підхід орієнтує на осмислення такого розвитку крізь призму «дерева цілей», розглядає територію у зв'язку з її зовнішнім середовищем, а також забезпечує плюралізм думок і вибір найбільш підхо-

дящої, співпрацю й узгодження інтересів, створює передумови для оптимізації організаційно-інституційної та ресурсної бази.

Висновки. Отже, державна регіональна політика з метою забезпечення розвитку територій вимагає застосування стратегічного підходу, 3-D узгодження дій органів державної влади та зацікавлених суб'єктів, зокрема інтересів, цілей і ресурсів, спілкування «знизу-вгору», координації та взаємодії, публічності у розміщенні звітності та персоніфікації відповідальності за інформацію розміщену в ній. Засобом спрямування регіонального розвитку та методичною основою для цього може служити стратегічне планування. Його завдання не обмежуються розробкою програми (стратегії) щодо конкретних дій регіональної влади у сфері організаційного, фінансового та іншого ресурсного забезпечення реалізації регіональних пріоритетів. Розробка такої стратегії не є відокремленою ланкою діяльності регіональної влади, тому необхідно зосередити увагу на вдосконаленні механізмів державної регіональної політики, що мають бути побудованими на базі оптимізації взаємодії державної та місцевої влади, суб'єктів господарювання та населення регіонів.

Список використаних джерел

1. Груба Г. І. Ефективність дії сучасних механізмів державного регулювання регіонального розвитку [Електронний ресурс] / Г. І. Груба // Державне управління: удосконалення та розвиток : ел. наук. фах. вид. – 2011. – Вип. 5. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=281>.

2. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / за ред. З. С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 768 с.

3. Про засади державної регіональної політики [Електронний ресурс] : Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.